

Ten overstaan van de algemeen directeur/gemeentesecretaris van de gemeente Purmerend,  
heeft «Aanhefnaam\_» geboren op «Geboortedatum\_» te «Geboorteplaats»  
de volgende

### **Ambtseed/belofte**

afgelegd:

Ik zweer/beloof als ambtenaar plechtig het volgende:

Ik zal de gerechtigheid dienen.

Ik zal trouw zijn aan de grondwet en de overige wetten van het rijk.

Ik zal mij inzetten voor de rechten en het welzijn van alle burgers.

Ik zal onpartijdig handelen en de democratische beginselen en procedures respecteren.

Ik ben loyaal ten opzichte van de bestuursorganen van de gemeenten Purmerend en  
Beemster en het door hen vastgestelde beleid.

\* \* \*

Ik zal van de overheidsmacht die mij is toevertrouwd geen misbruik maken.

Ik zal zorgvuldig omgaan met informatie.

Ik zal de geloofwaardigheid van het ambt niet schaden.

Ik zal het vertrouwen, dat de burger in mij mag stellen, niet beschamen.

Ik zal mij een zelfstandig oordeel vormen over de morele juistheid van mijn handelen.

Purmerend,

de algemeen directeur/gemeentesecretaris,

de ambtenaar,

## Artikelgewijze toelichting

Een toelichting bij de 10 artikelen van de nieuwe Ambtseed

### 0. Ik zweer/beloof plechtig

Door de eed af te leggen engageert een ambtenaar zich persoonlijk. Hij geeft aan zich bewust te zijn van het belang en de bijzonderheid van het ambt en belooft dat ambt niet te misbruiken, te goeder trouw uit te oefenen. De ambtenaar legt de eed in de praktijk af ten opzichte van een hoge leidinggevende, in werkelijkheid belooft hij het echter aan de burgers, die van hem afhankelijk zijn.

### 1. Ik zal de gerechtigheid dienen.

Dit eerste artikel vat alle volgende artikelen samen. De gerechtigheid ligt als maat ten grondslag aan de overheid en dus aan het handelen van de ambtenaar. Een ambtenaar dient de gerechtigheid op de eerste plaats door trouw te zijn aan de wet. Vervolgens door zich in te zetten voor het welzijn en de rechten van burgers, onpartijdig te handelen, loyaal te zijn aan het beleid van het politieke bestuur, etc, etc.

Met andere woorden: de ambtenaar dient de gerechtigheid door zich te houden aan de negen artikelen die op dit eerste volgen. Tegelijk scherpt dit artikel als vraag het kritisch vermogen: dient dit werkelijk de gerechtigheid? De overheid probeert voor iedereen een minimum aan vrijheid, rijkdom en geluk te garanderen en gelijke kansen op meer. Heeft een ambtenaar er gerede twijfel over of iets dat hij doet de gerechtigheid dient, dan dient hij dat niet zomaar voorbij te laten gaan. Dat betekent niet dat hij dan het onrecht zelfstandig moet corrigeren, het betekent wel dat hij het binnen de gemeentelijke organisatie aan de orde moet stellen.

### 2. Ik zal trouw zijn aan de grondwet en de overige wetten van het rijk.

Als ambtenaar heb je de taak om wetten en verordeningen uit te voeren en te handhaven. Dit in tegenstelling tot de 'gewone' burger. Die heeft zich ook aan de wet te houden maar draagt geen speciale verantwoordelijkheid in de zin van uitvoering of handhaving. De trouw aan de wet geldt in de eerste plaats voor de Grondwet omdat hierin de rechten en beginselen van onze samenleving vastliggen. Daarna volgt trouw aan de overige wetten, in bijzonder de wetten waarvan de ambtenaar met de uitvoering en handhaving is belast.

### 3. Ik zal mij inzetten voor de rechten en het welzijn van alle burgers.

De gemeenteambtenaar schept de gemeente als collectieve voorziening. Alle burgers maken er gebruik van, zijn van de gemeente afhankelijk voor hun levenskwaliteit. Binnen de gemeente leidt de burger zijn eigen leven en maakt hij zelfstandig keuzes.

De harde kern van die cultuurmilieu vormen de rechten van de burgers. De ambtenaar beschermt ze tegen andere burgers, maar ook tegen de overheid zelf. Vanzelfsprekend geldt dat de ambtenaar zich inzet voor alle burgers van Purmerend en Beemster, ongeacht ras, etniciteit, seksuele geaardheid, geslacht, leeftijd, religie; er worden geen (groepen van) burgers uitgesloten of achtergesteld.

### 4. Ik zal onpartijdig handelen en de democratische beginselen en procedures respecteren.

De politieke voorkeur van een ambtenaar mag geen invloed hebben op zijn handelen. Hij mag de partij van zijn keuze op geen enkele manier bevoordelen. Van een ambtenaar mag verder verwacht worden dat hij meewerkt aan de democratische besluitvorming en bijdraagt aan de kwaliteit daarvan.

Dat betekent dat hij het besluitvormingsproces niet frustreert of vertraagt door informatie achter te houden. Het betekent ook dat hij geen pogingen doet het besluitvormingsproces op oneigenlijke wijze te beïnvloeden. Positief geformuleerd betekent het dat hij bestuur en raad naar eer en geweten op basis van zijn expertise adviseert en informeert.

5. Ik ben loyaal ten opzichte van de bestuursorganen van de gemeenten Purmerend en Beemster en het door hen vastgestelde beleid.

De ambtenaar zet er zich bijvoorbeeld voor in dat het programma van het College van Burgemeester en Wethouders (verder: het college) wordt verwezenlijkt. Hij doet dat met de inzet van al zijn kennis en vaardigheden. Hierbij geldt een belangrijke kanttekening. Het loyaal zijn betekent niet dat de ambtenaar klakkeloos moet uitvoeren wat hem wordt voorgelegd. Hij mag, nee, hij moet kritisch zijn. Van de ambtenaar wordt verwacht dat hij - zeker op zijn vakgebied - zijn professionele verantwoordelijkheid neemt.

6. Ik zal van de overheidsmacht die mij is toevertrouwd geen enkel misbruik maken.

De overheid mag als enige organisatie met geweld dreigen en gebruikt dat soms ook. De overheid bezit het belastingmonopolie. Uiteraard mag de overheid geen misbruik maken van deze monopolie posities door de macht die zij heeft voor oneigenlijke doeleinden te gebruiken. Wat geldt voor de overheid als geheel geldt evenzeer voor de individuele ambtenaar. Fraude, corruptie en machtsmisbruik zijn uit den boze. Fraude en corruptie zijn zelfs strafbaar en worden waar mogelijk strafrechtelijk vervolgd.

7. Ik zal zorgvuldig omgaan met informatie.

Dit artikel is specifiek dan de overige artikelen; het concentreert zich op alleen de omgang met informatie. Dit is nodig gelet op de toenemende concentratie van informatie over burgers bij de overheid; dit vraagt van de ambtenaar uiterste zorgvuldigheid in de omgang hiermee. Dergelijke informatie mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor ze door de burger ter beschikking is gesteld. Het uitlekken van dergelijke informatie dient dan ook te worden verhinderd. Gaat het niet om informatie met betrekking tot individuele burgers, maar om informatie met betrekking tot de overheid, de wetten en het beleid dan dient zoveel mogelijk openheid te worden betracht. De gemeentelijke organisatie dient naar de geest van de Wet Openbaarheid Bestuur te handelen. Dat sluit natuurlijk niet uit dat bepaalde informatie tijdelijk een vertrouwelijk karakter krijgt en door de ambtenaar als zodanig moet worden behandeld.

8. Ik zal de geloofwaardigheid van het ambt niet schaden.

Een ambtenaar schaadt de geloofwaardigheid van het ambt als hij zijn werk niet goed uitvoert. Daarnaast maakt de geloofwaardigheid van het ambt het noodzakelijk om eisen te stellen aan de nevenwerkzaamheden en tot op zekere hoogte zelfs aan de privéactiviteiten van ambtenaren. Het gaat vooral om zaken die de onafhankelijkheid van een ambtenaar kunnen aantasten of tot belangenverstremming leiden. Zelfs de schijn van belangenverstremming dient waar mogelijk te worden vermeden.

9. Ik zal het vertrouwen dat de burger in mij mag stellen, niet beschamen.

De overheid is aangewezen op de vrijwillige medewerking van de burger. Het vertrouwen dat de burger in de overheid heeft, is daarom van essentieel belang. Als een ambtenaar de wet

niet uitvoert, of fouten in het beleid laat passeren, of zich laat omkopen, is hij het vertrouwen van de burger niet waard en verspeelt hij het. De schade die hij daarmee aanricht gaat verder dan het incident in kwestie. Hij ondergraaft uiteindelijk de rechtstaat en de democratie.

10. Ik zal me een zelfstandig oordeel vormen over de morele juistheid van mijn handelen.

Het ambtenaarschap vraagt van degene die het uitoefent vaak om een zelfstandig moreel oordeel. De taak de gerechtigheid te dienen heeft dat als kritisch effect.

De volgende negen artikelen laten zich lezen als een uitleg van dat eerste, het gerechtigheidsartikel.

Desondanks vervangt het opvolgen van wat de ambtenaar in de eed belooft het eigen oordeel niet. Er blijft altijd interpretatie-, beslissings- en handelingsruimte over hoe nauwkeurig de wet, of het beleid ook is. Bovendien kunnen er situaties optreden waarin de ambtenaar niet tegelijkertijd aan alle artikelen kan voldoen. Dan moet hij zich een oordeel vormen welk artikel op dat moment het grootste gewicht verdient. Ten slotte komt het voor dat er andere morele overwegingen dan die in de eed opgesomd in de situatie een grote rol blijken te spelen. In al die gevallen moet de ambtenaar zich een eigen oordeel vormen. Dan kan het zijn dat hij tot de conclusie komt dat de handeling die de organisatie van hem vraagt moreel verkeerd is. In dat geval is hij gehouden daarvan binnen de organisatie melding te maken. Omgekeerd is de organisatie gehouden dat soort meldingen uitermate serieus te onderzoeken.

11 ....of andere religieuze verwijzing

De nieuwe ambtseed zelf – en dit was overigens ook al zo bij de oude eed – kent geen enkele verwijzing naar religie of godsdienst. Het is de bedoeling dat alle ambtenaren verklaren en beloven om zich te houden aan de tekst van de uitgesproken ambtseed dan wel dit te zweren met verwijzing naar hun godsdienst en zich hierdoor derhalve persoonlijk verbinden aan die eed. Door deze godsdienstige verwijzing kan een ambtenaar bijvoorbeeld steun hebben of kracht putten om zich aan de eed te houden. In deze tijd kan niet meer volstaan worden met het toestaan van een verwijzing naar slechts de Christelijke.

Verwijzingen naar andere godsdiensten dan de Christelijke worden dan ook uitdrukkelijk toegestaan. Moslims kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om de eed af te leggen met de woorden “zo waarlijk helpe mij Allah de erbarmere de barmhartige”.

Er wordt aan een godsdienstige verwijzing overigens geen enkele inhoudelijke morele autoriteit toegekend. Dit betekent dat een ambtenaar bijvoorbeeld niet kan zeggen dat een deel van de artikelen van de eed op hem niet van toepassing is omdat dit niet zou stroken met zijn geloofsovertuiging (waarbij hij naar de eed heeft verwezen).